

ŻADUSZNIKI. WOJ. PODKARPACKIE.

KAPLICA Z 1898 roku.

MALOWIDŁA ŚCIENNE WNEŹRZA KAPLICY.
przełom XIX / XX wieku

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

mgr ELŻBIETA GRABOŚ

zakrzów 179,
32-003 Podgęże
NIP 687-128-45-00 REGON 357189191

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Elżbieta Graboś".

opr. mgr Elżbieta Graboś

KRAKÓW. luty 2012

1.HISTORIA

ZADUSZNIKI

Kodeks dyplomatyczny Małopolski jest pierwszym źródłem pisany, które wymienia wieś Zaduszniki. Występują one w dokumencie z 1191 r. w liczbie wsi dających dziesięcinę kolegiacie sandomierskiej. Pierwszy zapis wsi to Zaduszniki. Jest to nazwa służebna, pierwotnie oznaczała ludzi ofiarowanych kościołowi wraz z ziemią za zbawienie duszy ofiarującego. Słynna, jako miejsce urodzin Ignacego Łukasiewicza. Miejscowość usytuowana jest w północno-zachodniej części gminy, w sąsiedztwie rzeki Wisły. Komunikację z Padwią Narodową zapewnia jej droga powiatowa nr 1 136R (Padew – Kębtów) i 1 121R (Suchorzów –Gawłuszowice). Ma przystanek autobusowy. Obok wsi biegnie Linia Hutniczo-Szerokotorowa. Zabudowa, w większości murowana, składa się z dwóch większych skupisk. Tym drugim jest Majdanek. Także i tu czynne są sieci: elektroenergetyczna, gazownicza, telekomunikacyjna, wodociągowa i kanalizacyjna. Powierzchnię 311 ha zamieszkuje 236 osób. Na terenie wsi działa Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w budynku wiejskim. **We wsi znajduje się kaplica wybudowana w 1898 r. z inicjatywy księdza Kopycińskiego - ówczesnego proboszcza wsi Gawłuszowice.** Poszukiwacza ciekawostek przyrodniczych zainteresują z pewnością trzy oczka wodne przy przysiółku Majdanek, które są planowanym powierzchniowym pomnikiem przyrody żywej. Wśród roślinności wyróżnia się chroniony grązel żółty. Od zachodniej strony Zaduszniki sąsiadują z terenami projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły.

2.TECHNOLOGIA WYKONANIA

oryginalne warstwy

Wątek ścian – cegła na zaprawie wapienno-piaskowej z dodatkiem cementu

Sklepienie – cegła na zaprawie wapienno-piaskowej z dodatkiem cementu

Zaprawy - wapienno piaskowe z dodatkiem cementu

Malowidła ściennie - wykonane na pobiale techniką klejową, uzupełnione miejscowo (gwiazdki, tła aniołów.....) złoconiami (na mikstion).

nawarstwienia wtórne

Malowidła ściennie - gruba warstwa przemalowań farbą klejową, nowe złoconia wykonane szlagmetalem na mikstion.

3.STAN ZACHOWANIA

Wątek ścian pomimo dobrej techniki budowlanej jest miejscowo rozluźniony z licznymi pęknięciami powstałymi na skutek niestabilności budynku. Pęknięcia nasilają się na prawej stronie nawy, w okolicy połączenia ściany ze sklepieniem. Towarzyszą im ubytki gzymsu wieńczącego na ścianie elewacji oraz liczne ślady zalewania tynków na skutek nieuszczelności dachu. Dach został w ostatnim czasie wyremontowany. Konstrukcja ścian wymaga, zapewne, dodatkowych wzmocnień co zostanie określone w ekspertyzie architekta-konstruktora.

W okolicach plam po zaciekach należy spodziewać się obszarów zasolonych.

Zaprawy ścian są w stosunkowo dobrej kondycji. Jedynie, są lokalnie popękane i z rozspojeniami muru j.w. (ściana prawa przy połączeniu ze sklepieniem). Sklepienie posiada znacznie więcej uszkodzeń, pochodzących z okresowego zalewania na skutek ubytków w poszyciu dachu. Niemal w całej podstawie sklepienia widoczne są plamy, osypujące się i rozwarstwione zaprawy, z licznymi zasoleniami. Nasilają się znacznie po prawej stronie kaplicy. Towarzyszą im pęknięcia, powtarzające pęknięcia wątku. Zakres wtórnych uzupełnień nie jest widoczny ze względu na grubą warstwę przemaalowań.

Warstwa malarska wtórna pp. z lat osiemdziesiątych XX wieku, ze względu na rozkład spoiwa pod wpływem mikroorganizmów jest poszarzała i osypująca. Liczne przebarwienia powstały także na skutek zalewania wodą. Wszystko wskazuje, iż warstwa wtórna jest mocno uproszczona i schematyczna, malowana grubo i płasko. Złocenia wykonane wówczas szlagentem lokalnie poczerniały.

Warstwa malarska oryginalna, może być lokalnie mocno przemyta przez dokonującego przemaalowania.

4.ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Przed przystąpieniem do prac dotyczących konserwacji malowideł ściennych konieczne jest przeprowadzenie następujących prac:

- wykonanie konstrukcyjnych wzmocnień w miejscach pękniętych ścian (wg. zakresu prac proponowanych przez architekta-konstruktora),

Do decyzji właściciela pozostawia się utrzymanie lub rozebranie komina. W trakcie prac wskazany byłby przegląd instalacji elektrycznych i ich schowanie w grubości tynku.

Wykonane w ostatnim czasie, w wielkim wysiłkiem inwestora, prace dotyczące posadzki i partii lamperii, pomimo, iż nie są najbardziej wskazanym

rozwiązaniem postanowiono nie zmieniać. Dla lepszej wymiany wilgoci z dolnych partii ścian wskazane byłyby prace dotyczące elewacji budynku i jego otoczenia.

Konserwacja malowideł ściennych.-

Głównym założeniem towarzyszącym pracom konserwatorskim będzie: zabezpieczenie obiektu przed postępującą destrukcją, odsłonięcie oryginału i przywrócenie mu wcześniejszych walorów estetycznych.

5. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

- zabezpieczenie foliami ołtarza
- usunięcie z wnętrza pozostałych elementów ruchomych
- postawienie rusztowań
- oczyszczenie powierzchni malarskiej z kurzu i powierzchniowych zabrudzeń;
- usunięcie wszystkich wtórnych nawarstwień w celu odsłonięcia pierwotnego malowidła, usunięcie metodą mechaniczną i chemiczną przy użyciu pary wodnej i ciepłej wody. Oczyszczenie powierzchni przy użyciu rozcieńzonego kwaśnego węglanu amonu i mieszaniny wody i alkoholu;
- wykonanie licznych odsoleń w partiach zalanych tynków;
- impregnacja miejscowa fragmentów osłabionych zapraw - Syton 30x, środek krzemorganiczny firmy Kremer, Niemcy;
- podklejenie fragmentów rozwarstwionych zapraw – Ledan TC 1 Plus i Ital B2 Leit 01, materiał na bazie wapna hydraulicznego firmy Kremer, Niemcy; w miejscach większych rozspojeniach z dodatkiem materiału włóknistego Emaco resto firma j.w.
- utrwalenie warstw malarskich - Paraloid B82 w etanolu, żywica akrylowa produkcji firma j.w.;
- uzupełnienie ubytków zapraw - zaprawą wapienno piaskową z niewielkim dodatkiem białego cementu oraz tradycyjnych wypełniaczy ułatwiających oddychanie muru i kumulujących resztki soli (węgiel drzewny i tłuczona cegła);
- retusze uzupełnień zapraw i pobiał (technologia i materiały j.w.)
- uzupełnienie warstw malarskich: metodą naśladowczą. Technologia-pigmenty proszkowe odporne na środowisko alkaliczne + po wykonanych próbach, do wyboru: Paraloid B 72 w acetonie, żywica syntetyczna produkcji Kremer Niemcy; lub kazeina wapienna firma Maimerii.
- w obrębie złoczeń zaleca się użycie złota karatowego w miejsce szlagmetal, ze względu na jego trwałość.

Wykonana zostanie dokumentacja konserwatorska.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA - przed konserwacją.

